Edisyon pou lekti | 2026-11-20

Ki jan IA ka kontribye nan fayit yon bank

Adrian Dunkley | 2026-11-18

Uit senaryo egzamine lajan likid, fwod, konsantrasyon prè ak sistèm plizyè bank itilize ansanm. Etid la relye ensidan dokimante ak fason pèt yo ka gaye. Li pa kalkile chans pou yon bank fè fayit.

Adrian Dunkley · 18 novanm 2026. Revi prèv ak senaryo kriz. Tradiksyon tèks piblik ki nan edisyon enprime 20 novanm 2026 la.

Yon bank ka gen ase kapital epi lajan likid li fini

Yon bank ka respekte egzijans kapital yo epi li pa gen ase lajan likid pou peye. Yon rapò IA prepare san verifikasyon ka fè bank la pran reta lè lajan ap manke. Yon fo mesaj ki sanble soti nan men direktè jeneral la ka fè kliyan yo retire lajan pi vit. Nan revi sa a nou pa jwenn okenn konklizyon piblik ki soti nan yon otorite sipèvizyon ki idantifye IA kòm kòz prensipal fayit yon bank ki gen lisans pou resevwa depo. Nou sèvi ak ka dokimante pou egzamine kouman IA ka agrave pèt oswa febli yon bank ki deja anba presyon. [17, 22, 3] Gen yon rejis apa ki kouvri 100 risk.

Sa prèv ki te disponib rive 18 novanm 2026 yo montre

Revi a sèvi ak rapò sipèvizyon, dosye ka piblik ak etid sou prete lajan ak travay biwo ki te disponib rive dat sa a. Lis bank ki fè fayit Ozetazini an kouvri bank ameriken sèlman. [22]

Nan sondaj Bank Angletè ak Financial Conduct Authority te fè nan Wayòm Ini, founisè ekstèn yo te bay 39% nan sistèm IA enstitisyon yo te deklare pou 2026. Se te 33% pou 2024. Pou itilizasyon ki te gen gwo enpòtans dapre enstitisyon yo, pati founisè ekstèn yo te monte soti 35% rive 53%. Moun ki te reponn yo ak fason yo te deklare yo te chanje. Denominatè a te kantite ka itilizasyon yo te deklare an 2024 ak kantite sistèm yo te deklare an 2026. Chif yo mezire depandans sou founisè. Nan figi a: tout itilizasyon oswa sistèm, 33% an 2024 ak 39% an 2026; sa ki gen gwo enpòtans yo, 35% ak 53%. [1, 2]

Konsèy Estabilite Finansye a idantifye kat chemen pou yon pwoblèm gaye. Bank yo ka depann de menm founisè oswa reyaji ak menm siyal sou mache a. Ensidan enfòmatik ak erè modèl ka gaye tou ant enstitisyon yo. An 2025 Konsèy la te mande pou amelyore siveyans. FMI idantifye plis lajan likid sou mache nòmal yo kòm yon posib avantaj IA paske sa ede achtè ak vandè fè echanj. Sou yon mache ki anba presyon, menm siyal ak lòd ki ale pi vit ka rann echanj yo pi difisil. [3, 4, 5]

Amelyorasyon nan travay ak nouvo erè

Nan yon etid sou konsiltan, IA te amelyore rezilta sou travay zouti a te kapab fè. Pou yon travay ki te depase kapasite li, itilizatè yo te gen mwens chans bay bon repons lan. Nan yon lòt sondaj Ozetazini, anplwaye biwo te dekri travay IA ki parèt byen prepare, men ki fòse lòt anplwaye refè travay la. Otè yo rele sa «workslop». Se temwayaj travayè nan plizyè sektè. Yo pa bay yon to erè pou yon bank. [13, 14]

Nan bank, yon bouyon ka parèt konplè menm si li sèvi ak move peryòd kontab oswa li bliye yon gwo balans. Moun k ap verifye a dwe konpare chif enpòtan yo ak gran liv kontab la epi tcheke dat rapò a. Yon espesyalis nan zafè legal, kredi oswa trezori dwe verifye konklizyon ki depann de règ oswa jijman yon ekspè.

Yon etid sou prè ipotèk ameriken lòt espesyalis te revize jwenn diferans nan pri ant moun k ap prete ki gen menm nivo risk kredi. Konparezon ant kreditè fintech ak lòt kreditè te varye selon kalite prè a. Sa bay bank yo rezon pou teste desizyon kredi pa gwoup moun k ap prete. Rezilta sou ipotèk ameriken pa mezire rezilta yon modèl pou mikwoantrepriz Jamayik oswa moun k ap resevwa transfè lajan. [15]

Deklarasyon Bank Jamayik nan mwa novanm 2026 idantifye risk fwod ak risk enfòmatik ki gen rapò ak IA. Rezilta tès kriz li pibliye yo pa bay yon estimasyon fayit bank ki gen rapò ak IA. [24]

Sis ensidan ak leson ki soti nan chak konparezon

Hong Kong, 2024. Yo dokimante itilizasyon IA. Yon fo reyinyon videyo te fè moun voye lajan nan senk kont bankè lokal. Antrepriz ki te viktim nan te pèdi anviwon 200 milyon dola Hong Kong. [18]

Banco Popular Dominicano, 2025. Yo te sèvi ak idantite bank la. Bank la te anonse yon fo videyo ki te fè konprann direktè jeneral li t ap fè pwomosyon pou yon envestisman fo. Avi a pa bay total pèt pou kliyan. [23]

Enfrastrikti peman Jamayik, 2026. Bank Jamayik te anonse yon ensidan enfòmatik nan Jamaica Electronic Transfer Services Limited. MultiLink ak sistèm konpansasyon otomatik la te rete an sèvis. Deklarasyon an pa di IA te lakòz ensidan an. [25]

Knight Capital, 2012. Konparezon ak yon fay lojisyèl. Yon erè te voye lòd entèmedyè finansye a pa t gen entansyon voye. SEC ameriken an te anrejistre yon pèt ki depase 460 milyon dola ameriken. [19]

CrowdStrike, 2024. Konparezon ak yon founisè plizyè moun pataje. Yon mizajou lojisyèl sekirite te lakòz pàn sou sistèm Windows ki te afekte yo. Depandans sou menm founisè a te ogmante kantite sistèm ki te viktim. [21]

Silicon Valley Bank, 2023. Konparezon ak yon fayit bank. Kliyan yo te retire plis pase 40 milya dola ameriken 9 mas. Rezèv Federal la te jwenn echèk nan jesyon ak nan sipèvizyon, epi feblès nan jesyon likidite ak risk to enterè. [20]

De premye ka yo montre kijan moun te sèvi ak IA pou fwod. Kat lòt yo montre kijan yon fay ki sanble ka gaye.

Uit senaryo pou 2027–2029. Bank la ak metòd la

Bank referans lan se yon bank mwayen nan Karayib la ki resevwa depo. Nou sipoze li gen 2 milya dola ameriken byen ak 1,6 milya depo. Li ka sèvi ak 260 milyon dola ameriken byen likid menm jou a. Kapital ki kalifye li depase minimòm ki aplikab la pa 60 milyon dola ameriken. Se chif nou sipoze pou egzèsis la. Maj kapital la se pati nan kapital ki kalifye ki rete anlè minimòm nan.

Bank la sèvi ak IA founisè ekstèn nan kèk operasyon. Li ka fè yon kantite limite modèl mache sou pwòp sistèm li. Anplwaye ak règ ki fikse deja toujou pran anpil desizyon. Chak senaryo sipoze bank la ekspoze ak sa ki ta deklanche ka a. Uit evènman yo dekri sa ki ka rive yon bank nan yon ane, anba kondisyon diferan nan mache a oswa nan fason li sèvi ak sistèm nan.

Pou chak liy, nou miltipliye chans sipoze pou evènman an rive pa chans sipoze pou yon konsekans grav rive si evènman an fèt. Nou miltipliye limit ba yo ansanm, epi limit wo yo ansanm, pou montre yon seri rezilta. Pou twa ane, nou repete menm chans anyèl ki ba oswa

wo a. Nou sipoze menm ekspozisyon chak ane epi youn nan ane yo pa enfliyanse lòt la. Yon pàn ki trennen, fwod ki repete oswa yon feblès ki poko regle kraze sipozisyon sa a.

Sous yo gide chwa senaryo ak kontwòl, men yo pa bay pwobabilite yo. Otè a fikse chif yo pou teste bank la anba presyon. Li pa ajiste yo sou done ensidan bankè. Konsekans yo varye epi yo ka sipèpoze. Nou pa ka adisyone liy yo pou jwenn chans bank la fè fayit.

Senaryo yo, pwobabilite ak limit pou konsekans grav

Nan chak liy, kat seri chif yo bay youn apre lòt chans pou deklanchman an nan yon ane, chans pou yon konsekans grav si sa rive, chans pou yon konsekans grav nan yon ane, epi nan twa ane. Apre yo, nou bay kondisyon ki fè konsekans lan grav. Seri pousantaj yo kenbe pwen desimal tablo orijinal la.

Ajan IA chanje peman. Chemen dirèk. Yon ajan ki gen dwa ekri nan sistèm peman an fè yon chanjman li pa gen otorizasyon fè. 2–6% · 5–20% · 0.10–1.20% · 0.30–3.56%. Limit: peman kanpe plis pase kat èdtan oswa pèt dirèk rive omwen 5 milyon dola ameriken. [3, 10, 19]

Fwod peman ak fo imaj oswa vwa. Chemen endirèk. Anplwaye resevwa yon fo mesaj ki sanble soti nan yon moun yo fè konfyans, pou yon gwo peman. 8–20% · 5–15% · 0.40–3.00% · 1.20–8.73%. Limit: pèt fwod yo pa rive rekipere a monte omwen 5 milyon dola ameriken. [18, 17]

Entrizyon avèk èd IA. Chemen endirèk. Yon vyolasyon sekirite enpòtan afekte bank la oswa yon founisè. Yon ankèt atribye yon pati nan vyolasyon an ak IA. 3–10% · 10–25% · 0.30–2.50% · 0.90–7.31%. Limit: yon sèvis kritik pa disponib pandan yon jou ouvrab. [6, 17, 10]

Pàn nan founisè IA plizyè sèvis pataje. Chemen endirèk. Yon ensidan nan yon founisè afekte de sèvis kritik bank la menm lè a. 4–12% · 10–30% · 0.40–3.60% · 1.20–10.42%. Limit: yon sèvis kritik pa disponib pandan yon jou ouvrab. [21, 2, 4]

Fo rapò ak retrè depo an mas. Chemen konbine. Yon gwo erè nan rapò sou lajan likid rive ansanm ak yon chòk nan konfyans piblik la. 1–4% · 5–20% · 0.05–0.80% · 0.15–2.38%. Limit: anvan finansman ijans, bank la pa gen ase lajan menm jou a pou kouvri obligasyon li. [20, 14, 9]

Envestisman nan IA tonbe. Chemen endirèk. Sektè IA a bese pandan bank la gen anpil risk kredi oswa risk mache konsantre ladan l. 5–15% · 5–20% · 0.25–3.00% · 0.75–8.73%. Limit: pèt depase maj kapital 60 milyon dola ameriken an. [8, 7]

Obligasyon pou pase sou yon modèl lokal. Chemen endirèk. Yon egzijans pou itilize yon modèl lokal afekte yon pwosesis kritik anvan bank la fini teste sistèm sekou a. 2–8% · 10–30% · 0.20–2.40% · 0.60–7.03%. Limit: yon sèvis kritik pa disponib pandan yon jou ouvrab. [12, 11, 10]

Prejije nan desizyon kredi sou gwo echèl. Chemen dirèk. Apre lansman, modèl kredi a pa pase tès bank la sou pousantaj erè pou yon gwoup moun k ap prete. 8–20% · 5–15% · 0.40–3.00% · 1.20–8.73%. Limit: yon revizyon jwenn omwen 1 000 desizyon ki bezwen yon lòt evalyasyon. [15, 9]

Ki jan pou li figi sou pwobabilite anyèl la

Ba yo montre limit ba ak limit wo yon konsekans grav nan yon ane. Nan lòd figi a: pàn nan founisè komen 0,40–3,60%, fwod peman ak fo imaj oswa vwa 0,40–3,00%, envestisman IA ki bese 0,25–3,00%, kredi ki gen prejije 0,40–3,00%, entrizyon 0,30–2,50%, modèl lokal obligatwa 0,20–2,40%, ajan ki chanje peman 0,10–1,20%, fo rapò ak retrè an mas 0,05–0,80%. Chak ba gen pwòp limit gravite pa li.

Yon mank likidite vle di bank la pa gen ase lajan disponib pou fè tout peman ki dwe fèt. Yon vyolasyon règ kapital la vle di kapital ki kalifye a desann anba minimòm ki aplikab la. Nan toude ka, bank la oswa otorite sipèvizyon an ka aji. Se otorite a ki deside dapre lalwa lokal si li bezwen entèvni oswa fèmen yon bank. Modèl la pa estime ni fèmti ni pwosedi rezolisyon.

Egzanp ak kalkil. Yon fo rapò ak yon vag retrè

Yon rapò trezori IA ekri bliye yon gwo gwoup moun ki depoze lajan. Anplwaye yo sèvi ak bouyon an pou fikse rezèv lajan jounen an. Pita, yon fo mesaj sou sante bank la sikile pandan kliyan yo gen pwoblèm pou konekte. Bank la mande ekip kriz li trete erè nan rapò a ak fo deklarasyon an kòm yon sèl evènman.

Nan tès sa a, 18% depo yo sòti nan yon sèl jou, sa vle di 288 milyon dola ameriken. Bank la gen 260 milyon disponib menm jou a. Li manke 28 milyon anvan finansman ijans. Si moun retire 12%, rete 68 milyon. Si bank la pèdi aksè menm jou a ak 50 milyon garanti, to retrè ki fin itilize lajan an bese rive anviwon 13,1% depo yo. Finansman ijans ka chanje rezilta yo si bank la ka jwenn lajan an alè.

Sipoze yon rapò ki kòrèk depi nan maten pèmèt trezori a mete 30 milyon dola ameriken anplis disponib alè. Si retrè yo toujou 288 milyon, olye mank lan, gen yon sipli 2 milyon. Men lòd evènman yo: bouyon an bliye depo, anplwaye fikse yon rezèv pi piti, fo nouvèl la akselere retrè epi lajan pa rive sou peman ki dwe fèt yo. Nan figi a, an milyon dola ameriken: 260 disponib okòmansman, 288 pou retrè 18%, 290 disponib apre 30 anplis yo.

Egzanp ak kalkil. Prè pou enfrastrikti IA pèdi valè

Sipoze bank la prete 120 milyon dola ameriken bay sant done ak pwojè ki gen rapò ak yo. Anvan chòk la, moun k ap prete yo rale 40 milyon anplis sou angajman bank la te pran deja. Yon pèt 30% sou balans sa a koute 48 milyon. Ajoute yon pèt separe 15 milyon sou byen yo negosye sou mache a, total la vin 63 milyon.

Sa depase maj kapital 60 milyon dola ameriken an pa 3 milyon, anvan efè taks oswa chanjman nan byen yo bay yon pwa selon nivo risk yo. Si pa gen okenn pèt sou byen yo negosye yo, yon pèt 37,5% sou prè yo fin itilize maj la. Sa se yon tès senplifye pou wè kijan rezilta chanje. Bank yo ka aplike règ kapital ki an vigè pou yo epi konte chak ekspozisyon yon sèl fwa. [8, 7]

Estrateji. Kontwòl lokal mande plis pase yon sèvè lokal

Souverènte nan domèn IA vle di kenbe kontwòl sou ki kote done yo ale ak kiyès ki ka opere oswa chanje sèvis la. Yon politik ka egzije konsèvasyon oswa tretman done sou teritwa a oswa limite chwa founisè. Chak chwa mande yon fason diferan pou opere. Nan etid sa a, egzijans pou sèvi ak yon modèl lokal se yon chanjman politik imajinè pou tès la.

Lojman lokal ka bay bank la plis kontwòl sou dosye konfidansyèl ak jounal aksè. Li ka mete de sit rekiperasyon sou menm rezo kouran oswa telekominikasyon tou. Yon modèl lokal ka toujou depann de yon founisè etranje pou mizajou oswa lojisyèl ki verifye lisans. Li ka pa gen ase

done pou aprann travay sou kèk kalite prè. Anvan tranzisyon, bank la ka teste sèvis la ak anplwaye, done ak pwodui lokal.

Bank Mondyal idantifye mank nan kapasite kalkil, koneksyon, done lokal ak konpetans. Bank la ka pataje fòmasyon ak tès ak patnè nan rejyon an epi kenbe pwòp règ desizyon li. Pou yon sèvis kritik, de ekip ki gen non yo sou lis la dwe montre yo ka opere li epi retabli li. Teste altènativ la pandan kondisyon siklòn oswa lè yon anplwaye enpòtan pa la. Konsiltasyon Bank Jamayik nan mwa jiyè 2026 sou sèvis ekstèn bay yon referans rejyonal pou kontinwite ak sipèvizyon. Verifye règ lokal ki aktyèlman an vigè anvan ou siyen. [12, 11, 26, 10]

Nèf desizyon estratejik. Sa ki ka amelyore, sa ki ka mal pase ak mezi

Kwasans ak antre nan mache. Konpare demann kliyan ak mank sèvis nan sikisal yo. Yon move estimasyon ka fè konsèy la finanse yon sèvis ki gen ti demann. Mezire demann peye pou pilòt la, itilizasyon repete ak pri reyèl.

Kredi ak pri. Oryante ka ki senp epi jwenn sa ki manke nan dosye yo. Fason moun fè revni nan zòn nan ka mennen nan move desizyon oswa pri inegal. Mezire reta peman, diferans pri ak desizyon yo chanje selon pwodui ak gwoup moun k ap prete.

Depans ak pèsonèl. Diminye tan pou ekri ak klase dosye woutin. Travay pou refè ka monte oswa moun ki gen eksperyans nan verifikasyon ka kite. Mezire tan pou jwenn apwobasyon, pri koreksyon ak kantite moun k ap verifye nan chak pòs.

Trezori ak kapital. Konpare previzyon lajan kach epi make mank finansman. Yon modèl pataje ka rate yon chanjman to enterè oswa yon rapò ka bliye yon gwo balans. Mezire erè previzyon, rezèv lajan ki depase obligasyon menm jou a ak pèt anba yon menm chòk.

Sèvis kliyan. Reponn kesyon regilye nan plizyè lang. Yon zouti ka bay move dat limit oswa bloke aksè ak yon moun. Mezire reklamasyon ki depase delè, apèl repete ak erè pa lang.

Fwod ak defans enfòmatik. Gwoupe alèt epi ede pèsonèl jwenn dosye ki gen rapò. Si zouti a kache alèt ki sanble fèb, anplwaye ka rate fwod. Yon ajan ki gen twòp aksè ka ekspoze dosye. Mezire pèt yo rate, tan repons ak aksyon ki depase otorizasyon.

Patenarya ak sèvis ekstèn. Achte yon sèvis bank la pa ka bati rapid. Plizyè founisè ka sèvi ak yon sèl ebèjè oswa ekip teknik. Mezire tan pou rekipere sou yon sèvis endepandan ak pri pou sòti.

Prè enfrastrikti. Finanse pwojè ki gen lokatè verifye ak kontra dirab. Plizyè prè ka depann de menm achtè, rezo elektrik oswa teknoloji. Nouvo IA ka bese demann pou ekipman aktyèl. Mezire ekspozisyon pa lokatè komen, kredi yo tire ak valè rekiperasyon anba presyon.

Politik done ak kapasite lokal. Kontwole dosye yo epi teste sèvis sou pwodui lokal. Yon delè ka fòse bank la sèvi ak yon sèvis lokal ki fèb. Sistèm sekou a ka gen menm pwen echèk la. Mezire pousantaj tès ki pase pa pwodui ak peyi, restorasyon endepandan ak pèsonèl fòme nan chak pòs.

Sa konsèy administrasyon an ka egzije

Sèvi ak rejis la pou bay responsablite epi chwazi tès. Kòmanse ak founisè plizyè sèvis pataje, sèvis ki deplase lajan ak rapò ki detèmine likidite oswa kapital. Chak ekip dwe konnen kiyès ki gen pouvwa pou kanpe sistèm IA a ak ki sèvis k ap pran relè a.

Mande trezori a fè repetisyon pou retrè an mas pandan bank mobil pa mache. Mande ekip peman an montre yon transfè ijan toujou egzije de moun ki otorize. Mande ekip kredi a konpare desizyon ant gwoup li sèvi yo. Note tès ki echwe ak dat pwochen egzèsis la. [10, 4, 9]

Ranplase chif egzèsis la ak dosye bank la. Konsève kantite dosye yo revize, kantite erè kontwòl yo pa t bare ak pri pou rekipere. Kenbe dosye ka ki te prèske bay domaj e ki te gen rapò ak yon pàn oswa yon founisè pataje. Note kantite tan domaj pran pou rive sou lòt ekip, kliyan oswa bank. Refè estimasyon lè volim, otonomi, founisè oswa kontwòl chanje. Konsève ansyen estimasyon an ak dat li.

Otè a

Adrian Dunkley se yon espesyalis nan IA, yon dirijan bankè ki gen eksperyans ak yon envestisè.

Referans

[1] Bank of England and Financial Conduct Authority (2024). Artificial intelligence in UK financial services.

[2] Bank of England and Financial Conduct Authority (2026). Artificial intelligence in UK financial services.

[3] Financial Stability Board (2024). The financial stability implications of artificial intelligence.

[4] Financial Stability Board (2025). Monitoring adoption of artificial intelligence and related vulnerabilities in the financial sector.

[5] International Monetary Fund (2024). Global Financial Stability Report, October, chapter 3. AI in capital markets.

[6] International Monetary Fund (2024). Global Financial Stability Report, April, chapter 3. Cyber risk and financial stability.

[7] International Monetary Fund (2026). Global Financial Stability Report, October.

[8] Bank of England (2026). Financial Stability Report, July.

[9] Federal Reserve, Office of the Comptroller of the Currency and Federal Deposit Insurance Corporation (2026). Revised guidance on model risk management.

[10] Basel Committee on Banking Supervision. Consolidated banking guidelines on operational resilience.

[11] Bank of Jamaica (2026). Consultation draft on outsourcing and third-party risk management.

[12] World Bank (2025). Digital Progress and Trends Report. Strengthening AI Foundations.

[13] Dell’Acqua et al. (2023). Navigating the Jagged Technological Frontier. Working paper.

[14] BetterUp Labs and Stanford Social Media Lab (2025). US desk-worker survey on workslop.

[15] Bartlett, Morse, Stanton and Wallace (2022). Consumer-lending discrimination in the FinTech Era. Journal of Financial Economics.

[16] Consumer Financial Protection Bureau (2023). Chatbots in consumer finance.

[17] Financial Crimes Enforcement Network (2024). Alert on deepfake fraud targeting financial institutions.

[18] Hong Kong Government (2024). Legislative Council reply on fraud involving deepfakes.

[19] US Securities and Exchange Commission (2013). Administrative order concerning Knight Capital Americas.

[20] Federal Reserve (2023). Review of the Federal Reserve’s supervision and regulation of Silicon Valley Bank.

[21] CrowdStrike (2024). Form 8-K on the 19 July update and outages.

[22] Federal Deposit Insurance Corporation. Failed bank list for the United States.

[23] Banco Popular Dominicano (2025). Notice on a fake video of its chief executive.

[24] Bank of Jamaica (2026). Financial Policy Committee statement, November.

[25] Bank of Jamaica (2026). Statement on the cyber incident at JETS Limited.

[26] UNESCO. Caribbean Artificial Intelligence Policy Roadmap.

CAIA · 100 risks

CAIA · How AI can contribute to bank failure

Edisyon anglè a (PDF)